

Leuven, 23 februari 2025

Lieve ReINETTE,

Sommige dingen die je stuk maakt, krijg je nooit meer heel.
Dat geldt voor vertrouwen net zo goed als ontwikkelingshulp -
deze afbraak levert breuklijnen op die doorscheuren tot bij ons,
omdat ons poldertje niet losstaat van de wereld.

En ik hou van barstjes, van imperfecties en oneffenheden,
scheurtjes waardoorheen, zoals Leonard Cohen zingt, het licht binnendringt.

Een wereld die naar perfectie streeft is een onmenselijke wereld.

Zo worden in Perzische tapijten altijd opzettelijk onvolmaaktheden geweven,
omdat alleen god perfect is en streven naar perfectie dus godslasterlijk.

De foutjes in de kleden van de Navajo zijn niet opzettelijk, maar gewoon menselijk.
Wél opzettelijk is dat ze de gebreken laten zitten: de fout is in het weefsel van de tijd geweven
en wie terugkijkt wordt herinnert aan zijn fouten. Dat maakt eerlijk.

De leren zeggen dat je een deel van je ziel in je werk achterlaat
en dat foutjes ervoor zorgen dat dat deel weer veilig kan ontsnappen.

En in Japan wordt gebroken keramiek soms met gouden lak gerepareerd,
kintsugi, omdat de barsten het gebruik en de geschiedenis onthullen;
in de gebreken toont zich de ziel.

Al vind ik de wereld er niet mooier op worden nu die steeds meer begint te barsten
en er weinig licht door de breuklijnen binnen dringt;
deze mooie filosofische ideeën zijn moeilijk toe te passen op de grote schaal.

Maar wel op de menselijke schaal.
En concreter nog, op de keramieken schaal die ik uit mijn handen liet vallen.

Een kans, dacht ik, om de edele kunst der *kintsugi* uit te proberen.

Ik schafte een goudreparatiekit aan en ging aan de slag,
liet het lijmkwastje binnen twee haaltjes verklonteren,
schoot met het goud uit en eindigde met een kleverige boel en nog meer scherven.

Genoeg ruimte voor de ziel om te ontsnappen
en voor de goden om zich geen zorgen om mijn hoogmoed te maken.

Ik vond geen verheven gedachten over gebreken die nog onvolmaakter werden,
geen woorden van troost voor wie wat stuk is nog kapotter maakt,
alleen een paar korte zinnetjes van Samuel Beckett:

Ever tried. Ever failed. No matter. Try again. Fail again. Fail better.

Sommige dingen worden er niet mooier op wanneer ze kapot gaan,
uit sommige zaken moeten we de ziel niet laten ontsnappen,
hoeveel goud we er ook mee besparen –

de ziel is altijd meer waard.